

۱ با توجه به بیت زیر، شاعر علت گمراهی انسان‌ها را در چه می‌داند؟
«جمله عالم زین سبب گمراه شد / کم کسی ز ابدال حق آگاه شد»

۲ معنی ابیات و عبارات زیر را به نثر روان بنویسید.
الف) بپوشید درع سواران جنگ / نبود اندر آن کار جای درنگ
ب) صدهزاران این چنین اشباه بین / فرقاشان هفتاد ساله راه بین
پ) فروغ رویت اندازی سوی خاک / عجایب نقش‌ها سازی سوی خاک
ت) بر تیر جورتان ز تحمل سپر کنم / تا سختی کمان شما نیز بگذرد

۳ جای خالی عبارت زیر را به شکلی درست، پر کنید.
«مؤثرترین شیوه‌ای که مولوی در مثنوی معنوی از آن بهره می‌گیرد، شیوه است.»

۴ آرایه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.
الف) گلاب است گویی به جویش روان / همی شاد گردد ز بویش روان (جناس تام، حس آمیزی)
ب) زین کاروان‌سرای بسی کاروان گذشت / ناچار کاروان شما نیز بگذرد (حسن تعلیل، استعاره)
پ) پیش دیوار آنچه گویی هوش دار / تا نباشد در پس دیوار، گوش (مجاز، اغراق)

۵ کاربرد آرایه‌های داده شده را در ابیات زیر نشان دهید.
الف) لیک چنان خیره و خاموش ماند / کز همه شیرین‌سخنی گوش ماند (حس آمیزی)
ب) بیامد که جوید ز ایران نبرد / سر هم‌نبرد اندر آرد به گرد (مجاز)
پ) از سوی خانه بیامد خواجه‌اش / بر دکان بنشست فارغ خواجه‌وش (تشبیه)

۶ درباره تحول معنای واژه «سوداگران» توضیح دهید.

۷ کدامیک از مصراع‌های زیر را به شیوه «بلاغی» و کدام را به شیوه «عادی» سروده‌اند؟
الف) روزک چندی سخن کوتاه کرد
ب) از سوی خانه بیامد خواجه‌اش

۸ مولوی در بیت‌های زیر، چه مفهومی را مدّ نظر دارد؟
«هر دو نی خوردند از یک آب‌خور / این یکی خالی و آن پر از شکر
دست کان لرزان بود از ارتعاش / وان‌که دستی تو بلرزان ز جاش
هر دو جنبش آفریده حق‌شناس / لیک نتوان کرد این با آن قیاس»

۹ هریک از بیت‌های زیر به کدام شیوه بیان (بلاغی / عادی) آمده است؟
الف) جمله عالم زین سبب گمراه شد / کم کسی ز ابدال حق آگاه شد
ب) تا نگردي آشنا زین پرده رمزی نشنوی / گوش نامحرم نباشد جای پیغام سروش

الف) صدهزاران اين چنين (اشباح / اشباه) بين / فرقتان هفتاد ساله راه بين
 ب) (خواست / خاست) کزان ورطه قدم در کشد / خويشتن از حادثه برتر کشد
 پ) کمان را بماليد رستم به چنگ / به (شصت / شست) اندر آورد تير خدنگ

الف) در مقابله زشتی، آشتی کرد و در مقابله لئیمی، کریمی کرد.
 ب) آن شخص مسلّم نداشت و آغاز عربده و سفاهت نهاد.

«کار پاکان را قیاس از خود مگیر / گر چه ماند در نبشتن شیر و شیر
 جمله عالم زین سبب گمراه شد / کم کسی ز ابدال حق آگاه شد»
 الف) منظور از «ابدال» چه کسانی هستند؟
 ب) از نظر شاعر، علت گمراهی جمله عالم چیست؟

«تو را بهتر آید که فرمان کنی»

«کار پاکان را قیاس از خود مگیر / گر چه ماند در نبشتن شیر و شیر»
 جمله عالم زین سبب گمراه شد / کم کسی ز ابدال حق آگاه شد»
 الف) منظور از «ابدال» چه کسانی هستند؟
 ب) از نظر شاعر علت گمراهی جمله عالم چیست؟

«ده دینار تو را دهم اگر تو این صندوقچه من از اینجا برآوری»

«چون بسی ابلیس آدم روی هست / پس به هر دستی نشاید داد دست»

«جمله عالم زین سبب گمراه شد / کم کسی ز ابدال حق آگاه شد»
 الف) مقصود از «ابدال» چه کسانی است؟
 ب) از نظر شاعر، علت گمراهی جمله عالم چیست؟

هر دو نی خوردند از یک آب‌خور / این یکی خالی و آن پر از شکر
 دست کان لرزان بود از ارتعاش / وانکه دستی تو بلرزان ز جاش
 هر دو جنبش آفریده‌ی حق، شناس / لیک، نتوان کرد این، با آن قیاس

پسوند «وش» در کلمه‌ی «خواجه‌وش» به چه معناست؟ دو واژه‌ی دیگر که این پسوند را دارا باشند، بنویسید.

درباره‌ی تحوّل معنایی کلمه‌ی «سوداگران» توضیح دهید.

درباره‌ی کاربرد کلمه‌ی «را» در بیت زیر توضیح دهید.
«هدیه‌ها می‌داد هر درویش را / تا بیابد نطق مرغ خویش را»

معادل معنایی واژگان زیر را از متن درس بیابید.

۱- ابر (.....)

۲- آسوده (.....)

۳- چیره‌دست (.....)

۴- مردان کامل

(.....)

۱ مقایسه نادرست یا بی خبری از حقیقت حال مردان حق (ص ۱۱۴)

۲ الف) زره جنگجویان را پوشید؛ در آن جنگ، تأخیر جایز نبود. (ص ۱۰۲)

ب) پدیده‌های بسیاری را، این گونه مانند یکدیگر، می‌توانی ببینی که تفاوتشان بسیار زیاد است. (ص ۱۱۴)
پ) اگر روشنایی چهره‌ات را بر جهان بیندازی، نقش و نگارهای شگفت‌آوری در دنیا ایجاد می‌کنی. (ص ۱۰)
ت) از صبر و شکیبایی، در برابر تیرباران ظلم شما، سپر می‌سازیم تا دوران اقتدار و زورمندی شما نیز سپری شود. (ص ۳۹)

۳ تمثیل (ص ۱۱۵)

۴ الف) جناس تام (ص ۱۱۶) ب) استعاره (ص ۳۹) پ) مجاز (ص ۱۵)

۵ الف) حس‌آمیزی: شیرین‌سخنی (ص ۱۱۴)

ب) مجاز: ایران (ص ۹۵)

پ) تشبیه: مرد بقال به خواجه (ص ۱۱۳)

۶ معنای قدیم: تاجران، بازرگانان (ص ۱۱۵)

معنای جدید: سودجویان غیرقانونی (نظیر قاجاقچیان مواد مخدر)

۷ الف) عادی ب) بلاغی (ص ۸۳)

۸ پرهیز از مقایسه نادرست (نباید فریب شباهت‌های ظاهری را خورد) (ص ۱۱۶)

۹ الف) عادی (ص ۸۳) ب) بلاغی (ص ۴۹)

۱۰ الف) اشباه (ص ۱۱۴) ب) خواست (ص ۱۴) پ) شست (ص ۹۸)

۱۱ الف) پستی یا فرومایگی (ص ۵۲) ب) باور کردن یا پذیرفتن (ص ۱۱۷)

۱۲ الف) مردان کامل، مردان حق

ب) به دلیل مقایسه‌های نابجا و ظاهری و قضاوت نادرست

۱۳ تمثیل (ص ۱۱۵)

۱۴ حرف اضافه (برای) (ص ۱۱۵)

۱۵ الف) مردان کامل، مردان حق (ص ۱۱۶)

ب) به دلیل مقایسه‌های نابجا و ظاهری و قضاوت نادرست (ص ۱۱۶)

۱۶ حرف اضافه (به معنای به) (ص ۱۱۵)

۱۷ به ظاهر انسان‌ها نباید فریفته شد

ب) کار پاکان را با نفس خودشان قیاس کردند در حالی که خیلی کم هستند کسانی که از حال مردان حق آگاه باشند و به مقام و مرتبه آنها پی ببرند.

انسان‌ها ظاهری یکسان دارند اما یکی مرد خدایی است و دیگری نیست. از ظاهر نباید قضاوت کرد.

خلق، دلق / دست، هست / زبان، زمان / شیر، شیر

ریش‌کندن: ناراحت شدن / آفتاب زیر میغ ماندن: کنایه از پوشیده ماندن حقیقتی ارزشمند.

مثل و مانند. مهوش، پریوش

سوداگران در قدیم به معنی مشتریان و خریدار و فروشنده بوده است و در زمانی تاجران با چهره‌ی مثبت؛ اما امروزه بیش‌تر جنبه‌ی منفی به خود پیدا کرده است.

مصراع اول: به (حرف اضافه) / مصراع دوم: نشانه‌ی مفعول

۱- میغ

۲- فارغ

۳- حاذق

۴- ابدال